

OBSAH

Předmluva k 1. vydání	13
Předmluva ke 2. vydání	14
Předmluva k 3. vydání	15
1. kapitola – Pracovní právo, pojem, předmět a pojetí	17
1.1 Pojem	17
1.2 Pojetí pracovního práva.	18
1.3 Předmět pracovního práva	19
1.4 Zasazení do systému práva	21
1.5 Základní zásady	26
1.5.1 Zásada autonomie vůle	26
1.5.2 Smluvní princip „co není zakázáno, je dovoleno“	27
1.5.3 Zásady pracovního práva	28
1.5.3.1 Zákaz nucené práce	29
1.5.3.2 Zvláštní zákonná ochrana postavení zaměstnance	29
1.5.3.3 Uspokojivé a bezpečné pracovní podmínky	30
1.5.3.4 Rovné zacházení a zákaz diskriminace	30
1.5.3.5 Spravedlivé odměňování	31
1.5.3.6 Jednání v souladu se zájmy zaměstnavatele	32
1.6 Moderní trendy pracovního práva – flexicurita	32
2. kapitola – Vývoj pracovního práva	35
2.1 Počátky pracovního zákonodárství u nás – do 19. století (římské právo, hornické právo, cechovní a čelední předpisy)	35
2.1.1 Římské právo, hornické právo	35
2.1.2 Cechovní a čelední předpisy – 13. až 18. století	35
2.2 Ochranné zákonodárství – 19. a první polovina 20. století	37
2.2.1 Všeobecný zákoník občanský	37
2.2.2 Druhá polovina 19. století a počátek 20. století	38
2.2.3 Období 1918–1945	39
2.3 První zákoník práce	40
2.3.1 Období 1945–1965	40
2.3.2 První zákoník práce – charakteristika, novelizace	41
2.3.3 Období 1989–2000	44
2.3.4 Harmonizace s právem ES	46
2.4 Nový zákoník práce	47
2.4.1 Příprava nového zákoníku práce	47
2.4.2 Charakteristika nového zákoníku práce	50
2.4.3 Nález Ústavního soudu	51
2.4.4 Novelizace nového zákoníku práce	52

3. kapitola – Pracovněprávní vztahy a pracovněprávní skutečnosti	61
3.1 Pracovněprávní vztahy	61
3.1.1 Úvodní výklady	61
3.1.2 Subjekty individuálních pracovněprávních vztahů	62
3.1.3 Předmět individuálních pracovněprávních vztahů	64
3.1.4 Obsah individuálních pracovněprávních vztahů	65
3.1.4.1 Základní práva a povinnosti	65
3.2 Právní skutečnosti v pracovním právu	66
3.3 Volba práva	67
4. kapitola – Prameny pracovního práva	69
4.1 Pojem a význam pramenů práva	69
4.2 Druhy pramenů českého pracovního práva	71
4.2.1 Pracovněprávní předpisy (normativní právní akty)	72
4.2.1.1 Ústavní zákony	72
4.2.1.2 Zákony	72
4.2.1.3 Podzákonné právní předpisy	75
4.3 Kolektivní smlouvy a vnitropodnikové normativní akty	75
4.4 Prameny evropského unijního práva	76
4.5 Mezinárodní smlouvy	79
4.6 Nálezy Ústavního soudu	83
4.7 Obecné pracovněprávní zásady a právní principy	84
4.8 Ustálená rozhodovací praxe (konstantní judikatura)	85
4.9 Závěry právní vědy (doktríny)	86
4.10 Rostoucí význam samoregulace profesních samosprávných organizací	87
5. kapitola – Pracovní právo v mezinárodních souvislostech	89
5.1 Organizace Spojených národů	89
5.2 Mezinárodní organizace práce	91
5.2.1 Organizace a činnost MOP	91
5.2.2 Dokumenty MOP	92
5.3 Rada Evropy	93
5.4 Evropská unie	94
5.4.1 Vznik a vývoj Evropské unie	95
5.4.2 Orgány Evropské unie	95
5.4.3 Právní předpisy Evropské unie, primární a sekundární právo	96
5.4.4 Sociální politika Evropské unie a její vliv na pracovní podmínky	98
6. kapitola – Pracovní poměr, jeho vymezení a vznik	100
6.1 Obecně	100
6.2 Způsoby vzniku pracovního poměru	100
6.3 Postup před vznikem pracovního poměru	101
6.4 Poskytování údajů před vznikem pracovního poměru	103
6.4.1 Pracovní smlouva	104

6.5	Vznik pracovního poměru jmenováním	108
6.6	Zkušební doba	111
6.7	Pracovní poměr na dobu určitou	112
6.8	Konkurenční doložka a konkurenční jednání během trvání pracovního poměru	114
7.	kapitola – Změna pracovního poměru	117
7.1	Nejčastější změny obsahu pracovního poměru	119
7.1.1	Změna místa výkonu práce	119
7.1.2	Změna sjednaného druhu práce	125
7.2	Návrat do práce	130
7.3	Vysílání zaměstnanců z České republiky do zahraničí	131
7.3.1	Evropská úprava vyslání	131
7.3.2	Vysílání zaměstnance do zahraničí v českém právu	132
7.3.3	Vysílání zaměstnance z jiného členského státu EU do České republiky	134
8.	kapitola – Přejednutí práv a povinností z pracovněprávních vztahů	135
8.1	K pojmu přejednutí práv a povinností	135
8.2	Východiska právní úpravy přejednutí práv a povinností	135
8.3	Přejednutí práv a povinností v právu EU	136
8.4	Přejednutí práv a povinností podle českého práva	137
8.4.1	Základní pravidla přejednutí práv a povinností v české právní úpravě	138
9.	kapitola – Skončení pracovního poměru	143
9.1	Právní titul ke skončení pracovního poměru	144
9.2	Smrt	145
9.3	Rozhodnutí	145
9.4	Uplynutí doby	146
9.5	Dohoda	147
9.6	Výpověď	147
9.6.1	Výpovědní doba	148
9.6.2	Výpovědní důvody	150
9.6.2.1	Organizační důvody	151
9.6.2.2	Zdravotní důvody	152
9.6.3	Ochrana před výpovědi	155
9.7	Zrušení ve zkušební době	156
9.8	Okamžité zrušení pracovního poměru	157
9.9	Hromadné propouštění	158
9.10	Součinnost zástupců zaměstnanců při rozvazování pracovního poměru	159
9.10.1	Spolurozhodování	159
9.10.2	Projednání	160
9.10.3	Seznámení	160

9.11	Plnění poskytovaná zaměstnavatelem při rozvázání pracovního poměru	160
9.11.1	Odstupné	160
9.11.2	Potvrzení o zaměstnání	162
9.11.3	Pracovní posudek	162
9.12	Neplatné rozvázání pracovního poměru	162
9.12.1	Neplatné rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnavatele	162
9.12.2	Neplatné rozvázání pracovního poměru ze strany zaměstnance	163
9.12.3	Nicotné (zdanlivé) rozvázání pracovního poměru	163
10.	kapitola – Pracovní doba a doba odpočinku	165
10.1	Obecně k právní úpravě pracovní doby a doby odpočinku	165
10.2	Základní pojmy v oblasti pracovní doby	167
10.3	Stanovená týdenní pracovní doba	175
10.4	Rozvržení pracovní doby	177
10.4.1	K oprávnění rozvrhovat pracovní dobu	177
10.5	Pružné rozvržení pracovní doby	179
10.6	Konto pracovní doby	179
10.7	Práce přesčas	180
10.8	Pracovní pohotovost	182
10.9	Evidence pracovní doby	183
10.10	Pracovní doba v dopravě	184
10.10.1	Pojetí doby odpočinku	185
10.10.2	Přestávky v práci	186
10.11	Úvahy de lege ferenda	190
10.12	Práce z domova	191
10.13	Sdílené pracovní místo	193
11.	kapitola – Dovolená	195
11.1	Vymezení institutu a základní pravidla	195
11.2	Druhy dovolené a jejich délka	196
11.2.1	Délka dovolené	196
11.2.2	Dovolená za kalendářní rok nebo její poměrná část	198
11.2.3	Dodatková dovolená	198
11.2.3.1	Dovolená nad rámec zákoníku práce	199
11.3	Posuzování dob pro účely vzniku práva na dovolenou	199
11.4	Čerpání dovolené	200
11.5	Náhrada mzdy za dovolenou	203
12.	kapitola – Odměňování	204
12.1	Pojem a funkce odměny za práci	204
12.1.1	Odměna za práci v historických souvislostech	204
12.2	Funkce odměny za práci	206

12.3	Ochrana odměny za práci	206
12.4	Minimální mzda	206
12.5	Zaručená mzda	209
12.6	Splatnost a výplata odměny za práci	210
12.7	Srážky z příjmu z pracovněprávního vztahu	211
12.8	Mzda nebo plat při výkonu jiné práce	212
12.9	Základní principy zákonné úpravy odměny za práci	212
12.9.1	Rovnost v odměňování a zákaz diskriminace	212
12.9.2	Právní rozlišení pojmu mzda, plat a odměna z dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr	214
12.9.3	Mzda	214
12.9.4	Naturální mzda	219
12.9.5	Mzda při uplatnění konta pracovní doby	220
12.10	Plat	221
12.10.1	Platový výměr	222
12.10.2	Povinné složky platu	223
12.10.3	Platový tarif	223
12.10.4	Příplatek za vedení	223
12.10.5	Příplatek za noční práci	224
12.10.6	Příplatek za práci v sobotu a v neděli	224
12.10.7	Plat nebo náhradní volno za práci ve svátek	224
12.10.8	Plat nebo náhradní volno za práci přesčas	225
12.10.9	Příplatek za práci ve ztíženém pracovním prostředí	225
12.10.10	Zvláštní příplatek	226
12.10.11	Příplatek za rozdělenou směnu	226
12.10.12	Příplatek za přímou pedagogickou činnost nad stanovený rozsah	226
12.10.13	Specializační příplatek pedagogického pracovníka	226
12.10.14	Fakultativní složky platu	227
12.10.15	Osobní příplatek	227
12.11	Odměna	227
12.12	Cílová odměna	227
12.13	Odměna z dohody	228
12.14	Odměna za pracovní pohotovost	228
13.	kapitola – Překážky v práci	229
13.1	Pojetí překážky v práci	229
13.2	Právní následky překážek v práci	231
13.3	Třídění překážek v práci	240
13.4	Překážky v práci na straně zaměstnance	241
13.4.1	Důležité osobní překážky v práci	242
13.4.2	Překážky na straně zaměstnance z důvodu obecného zájmu	253
13.4.3	Překážky v práci z důvodu školení, jiné formy přípravy nebo studia	258

13.5	Překážky v práci na straně zaměstnavatele	259
13.5.1	Prostoj	259
13.5.2	Přerušení práce způsobené nepříznivými povětrnostními vlivy nebo živelní událostí.....	260
13.5.3	Jiné překážky v práci na straně zaměstnavatele	261
14.	kapitola – Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	263
14.1	Obecně	263
14.2	Předcházení rizikům ohrožení života a zdraví při práci.....	264
14.3	Povinnosti zaměstnavatele v oblasti BOZP.....	271
14.4	Poskytování osobních ochranných prostředků v oblasti BOZP	273
14.5	Povinnosti zaměstnavatele při pracovních úrazech a nemocech z povolání	275
14.6	Práva a povinnosti zaměstnanců v oblasti BOZP	276
14.7	Pracovnílékařská péče.....	277
14.7.1	Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnance	278
14.7.2	Pracovnílékařské prohlídky a další činnosti spadající do pracovnílékařských služeb.....	280
14.7.3	Pracovnílékařské posudky	282
14.8	Účast zaměstnanců na řešení otázek BOZP a státní kontrola	284
15.	kapitola – Náhrady výdajů poskytované zaměstnanci v souvislosti s výkonem práce.....	288
15.1	Východiska právní úpravy náhrad výdajů	288
15.2	Cestovní náhrady.....	290
15.2.1	Právo na cestovní náhrady	290
15.2.2	Povinnosti zaměstnavatele a zaměstnance	292
15.3	Druhy cestovních náhrad	294
15.3.1	Náhrada jízdních výdajů	295
15.3.2	Náhrada jízdních výdajů k návštěvě člena rodiny	296
15.3.3	Náhrada výdajů za ubytování	296
15.3.4	Stravné a zahraniční stravné.....	297
15.3.5	Náhrada nutných vedlejších výdajů.....	298
16.	kapitola – Ochrana osobnostních práv a zákaz diskriminace v pracovním právu	300
16.1	Obecné aspekty ochrany osobnostních práv v pracovním právu	300
16.2	Zvláštní úprava ochrany osobních práv zaměstnance se zřetelem k ochraně majetkových práv zaměstnavatele	301
16.3	Aplikace soukromoprávní ochrany osobnosti v pracovním právu	305
16.4	Rozsah a obsah práva na ochranu osobnosti se zřetelem ke vztahům pracovníprávním	309
16.4.1	Život a zdraví.....	310
16.4.2	Čest a důstojnost.....	310
16.4.3	Soukromí.....	311
16.4.4	Jméno	311

16.4.5	Projevy osobní povahy	312
16.4.6	Jiné statky občanským zákoníkem výslovně nevyjmenované . . .	313
16.5	Prostředky ochrany proti neoprávněným zásahům do práva na ochranu osobnosti	314
16.6	Zásada zákazu diskriminace a rovného zacházení a její promítnutí do ochrany práv zaměstnance	315
16.6.1	Antidiskriminační zákon	318
16.6.2	Přípustné formy rozdílného zacházení	321
16.6.3	Právní prostředky ochrany před diskriminací	323
17.	kapitola – Postavení zaměstnanců v nepodnikatelské sféře a veřejná služba	326
17.1	Obecně k postavení zaměstnanců v nepodnikatelské sféře a k veřejné službě	326
17.2	Služba státních zaměstnanců ve správních úřadech (státní služba) a právní poměry státních zaměstnanců	327
17.2.1	Ústavněprávní rámec státní služby ve správních úřadech	327
17.2.2	Vývoj právní úpravy postavení státních zaměstnanců ve správních úřadech před rokem 2015	330
17.2.3	K přijetí zákona o státní službě z roku 2014 a následnému vývoji právní úpravy státní služby	333
17.2.3.1	K přijetí zákona o státní službě z roku 2014	333
17.2.3.2	K následnému vývoji právní úpravy státní služby	335
17.2.4	Působnost zákona o státní službě	335
17.2.4.1	Věcná působnost zákona o státní službě	335
17.2.4.2	Institucionální působnost zákona o státní službě	336
17.2.4.3	Osobní působnost zákona o státní službě	338
17.2.5	Základní principy fungování státní služby	342
17.2.5.1	Systemizace	342
17.2.5.2	Vznik služebního poměru státních zaměstnanců	344
17.2.5.3	Představení	346
17.2.5.4	Služební orgány	348
17.2.5.5	Právní poměry státních zaměstnanců	349
17.2.5.6	Skončení služebního poměru	352
17.2.5.7	Zahraniční služba	353
17.3	Právní poměry úředníků územních samosprávných celků	354
17.4	Právní poměry příslušníků bezpečnostních sborů	356
17.5	Právní poměry vojáků z povolání	357
17.6	Právní poměry státních zástupců a soudců	358
17.6.1	Právní poměry státních zástupců	358
17.6.2	Právní poměry soudců	360

18. kapitola – Odpovědnost v pracovním právu.	363
18.1 Právní odpovědnost – obecné výklady	363
18.2 Pracovněprávní odpovědnost	364
18.3 Klasifikace pracovněprávní odpovědnosti	365
18.3.1 Hmotná odpovědnost	366
18.3.2 Jiná než hmotná odpovědnost	366
18.3.3 Odpovědnost realizovaná mimo účastníky pracovněprávního vztahu	367
18.4 Náhrada újmy	367
18.4.1 Obecné výklady	367
18.4.2 Povinnost zaměstnance k náhradě škody	371
18.4.3 Povinnost zaměstnavatele k náhradě škody	375
18.5 Možný vývoj právní úpravy pracovněprávní odpovědnosti	380
19. kapitola – Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr.	381
19.1 Charakteristika dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr.	382
19.2 Právní úprava dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr	383
19.2.1 Dohoda o provedení práce	383
19.2.2 Dohoda o pracovní činnosti	384
20. kapitola – Zastupování zaměstnanců.	386
20.1 Základní vymezení kolektivního pracovního práva a pojmové vymezení zastoupení zaměstnanců	386
20.2 Mezinárodněprávní prameny práva ve vztahu k zastoupení práv zaměstnanců	388
20.3 Garance záruky odborových práv v České republice	393
20.4 Subjekty zastupování práv zaměstnanců	395
20.4.1 Odborové organizace	396
20.4.2 Pluralita odborových organizací	398
20.5 Rady zaměstnanců	401
20.6 Zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	402
20.7 Evropské rady zaměstnanců	403
20.8 Realizace práv zástupců zaměstnanců	403
20.8.1 Právo kolektivně vyjednávat	403
20.8.2 Právo na informace a projednání	404
20.8.3 Právo spolurozhodování se zaměstnavatelem	406
20.8.4 Právo rozhodování	409
20.8.5 Právo kontroly nad dodržováním pracovněprávních předpisů	409
20.8.6 Právo kontroly v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	410
20.8.7 Právo účasti v legislativním procesu	411
20.8.8 Právo na zajištění podmínek pro činnost zástupců zaměstnanců	412

21. kapitola – Kolektivní vyjednávání	414
21.1 Pojmové vymezení sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání	414
21.2 Účastníci (subjekty) sociálního dialogu a tripartita	416
21.2.1 Stát	416
21.3 Odbory a jejich organizace	419
21.4 Zaměstnavatelé a jejich organizace	422
21.5 Kolektivní smlouvy a jejich obsah	424
21.6 Platnost, účinnost a závaznost kolektivních smluv	426
21.7 Druhy kolektivních smluv	430
21.8 Proces kolektivního vyjednávání	433
21.8.1 Úvodem k zákonu o kolektivním vyjednávání	433
21.9 Postup při uzavírání kolektivních smluv	433
21.10 Kolektivní spory	435
21.11 Stávka ve sporu o uzavření kolektivní smlouvy	437
21.12 Výluka	440
21.13 Úvahy de lege ferenda společně ke kapitole Zastupování práv zaměstnanců a kapitole Sociální dialog a kolektivní vyjednávání	441
22. kapitola – Zaměstnanost	443
22.1 Vymezení pojmů	443
22.2 Zaměstnanost jako kategorie práva	444
22.3 Zaměstnanost v kontextu mezinárodního práva	446
22.4 Služby zaměstnanosti	449
22.5 Historie právní úpravy zaměstnanosti v České republice	450
22.6 Státní politika zaměstnanosti v České republice	453
22.7 Právo na zaměstnání	455
22.8 Rovné zacházení a zákaz diskriminace při uplatňování práva na zaměstnání	457
22.9 Zprostředkování zaměstnání	458
22.10 Uchazeč o zaměstnání, jeho práva a povinnosti	460
22.11 Dávky v nezaměstnanosti	462
22.12 Zaměstnávání osob se zdravotním postižením	464
22.13 Zaměstnávání zaměstnanců ze zahraničí	466
22.14 Aktivní politika zaměstnanosti	468
23. kapitola – Kontrolní činnost	471
23.1 Kontrolní činnost inspekce práce a kontrolní činnost úřadů práce	471
23.2 Právní rámec provádění kontrolní činnosti	473
23.3 Přestupky	475
24. kapitola – Agenturní zaměstnávání	476
24.1 Základní východiska agenturního zaměstnávání	476
24.2 Pramene právní úpravy	478
24.3 Subjekty agenturního zaměstnávání	479
24.4 Soukromoprávní podmínky dočasného přidělení	481
24.5 Veřejnoprávní podmínky dočasného přidělení	486

Summary	488
Literatura	489
O autorech	497
Věcný rejstřík	502